

ความรู้ทางกฎหมาย เรื่อง หมิ่นประมาท

สำหรับบทความฉบับนี้ได้นำเรื่องกฎหมายใกล้ตัวมาให้รับทราบกันซึ่งก็คือเรื่อง หมิ่นประมาท หลายคนคงจะเคยได้ยินคำว่าหมิ่นประมาทกันมาบ่อยแล้ว แต่การหมิ่นประมาทแท้จริงแล้วเป็นเช่นไร หมิ่นประมาทตามกฎหมายนั้น สามารถแยกออกได้เป็น หมิ่นประมาทในทางแพ่งกับ หมิ่นประมาทในทางอาญา โดยทางแพ่งและทางอาญามีเงื่อนไขและรายละเอียด ดังนี้

หมิ่นประมาทในทางแพ่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๓ บัญญัติว่า

"ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้น มีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่"

หมิ่นประมาททางแพ่งประกอบไปด้วย

๑. กล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย
๒. ข้อความฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง
๓. เป็นที่เสียหายต่อความเป็นจริง เสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ หรือเสียหายต่อทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของผู้อื่น
๔. ควรรู้ได้ว่าไม่จริง
๕. ข้อยกเว้นความรับผิด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การหมิ่นประมาททางแพ่งก็มีข้อยกเว้น คือหากการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชนและถ้าพิสูจน์ได้ว่าพูดความจริงก็ไม่มีผิดตามมาตรา ๔๒๓

หมิ่นประมาทในทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ บัญญัติว่า

"ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท"

การกล่าวถ้อยคำต่อผู้เสียหายโดยตรง ไม่เป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สาม ไม่เป็นหมิ่นประมาท แต่อาจมีความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่า ข้อที่หาว่าหมิ่นประมาทนั้น เป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่กฎหมายก็ห้ามมิให้พิสูจน์ ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์ไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

ดังนั้น คู่ความหรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความเห็นหรือข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของตนจึงไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความแตกต่างของหมิ่นประมาทในทางแพ่งกับหมิ่นประมาททางอาญา

ความแตกต่างของหมิ่นประมาทในทางแพ่งกับหมิ่นประมาททางอาญานั้นต่างกันตรงที่ "เจตนา" กล่าวคือ หมิ่นประมาททางอาญา จะต้องกระทำโดยเจตนา การกระทำโดยไม่เจตนา หรือโดยประมาท ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางอาญา ส่วนในทางแพ่ง แม้ไม่มีเจตนา ก็ถือว่าเป็นหมิ่นประมาท ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ก็ต้องรับผิดชอบ

ความต่างอีกประการหนึ่ง คือ "ข้อความที่กล่าว" ในกรณีหมิ่นประมาททางแพ่งนั้น การกล่าวหรือไขข่าวข้อความที่เป็นความจริง ไม่ถือเป็นละเมิด ตรงข้ามกับทางอาญา แม้จะเป็นข้อความเป็นจริง ก็อาจมีความผิดได้ เพราะกฎหมายห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

ในท้ายนี้ขออธิบายถึงการหมิ่นประมาทอีกประเภทหนึ่งก็คือการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่กำลังมีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้นเรื่อยๆ

การพิมพ์ข้อความ หรือแสดงกริยาต่างๆ โดยการใส่ความดังกล่าวนี้ต่อบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นการกระทำให้ผู้ถูกใส่ความนั้นได้รับความเสียหาย อาจถือเป็นการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ตได้

กรณีความผิดทางอาญา ในการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต จะมีความผิดตามมาตรา ๓๒๖ ที่บัญญัติว่า "ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่ทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือ ถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำและปรับ" หากนำข้อความ หรือภาพที่มีลักษณะหมิ่นประมาท ไปลงไว้ในเว็บไซต์ คนทั่วไปย่อมสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ อันเป็นลักษณะของการโฆษณาด้วยภาพ หรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด อย่างหนึ่ง ซึ่งในมาตรา ๓๒๙ บัญญัติไว้ว่า "ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาท ได้กระทำการโฆษณา ด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือ ตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท" ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักกว่ามาตรา ๓๒๖ เพราะการโฆษณาเป็นการทำให้ข้อความหรือภาพที่มีลักษณะหมิ่นประมาทกระจายไปสู่ คนจำนวนมากว่าการหมิ่นประมาททั่วไป

ดูกรณีตัวอย่างกัน เช่น เมื่อได้รับอีเมลที่มีข้อความหมิ่นประมาท และได้ forward ต่อไปให้ผู้อื่น จะมีความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือไม่ ประเด็นนี้เกิดขึ้นได้บ่อยมากในปัจจุบัน เพราะการส่งข้อความหรือภาพ ที่เราได้รับมาไปให้เพื่อนหรือคนรู้จักกันนั้นทำได้ง่ายและไม่จำกัดจำนวน การ Forward-mail ไปให้ผู้อื่นนั้นถือเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท เพราะผู้กระทำนั้นเมื่อได้รับทราบข้อความ แล้วได้ทำการเผยแพร่ต่อไป เท่ากับเป็นการใส่ความผู้เสียหายต่อไปอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการขยายความเสียหายออกไป อีกจึงถือเป็น

ความผิดฐานหมิ่นประมาท แล้วถ้าหาก Forward-mail ต่อไปให้บุคคลอื่นอีกหลายคน จะถือว่าเป็นการหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาที่ต้องรับโทษหนักขึ้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ นั้น คือจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำและปรับ

พอจะทราบความผิดฐานหมิ่นประมาททั้งทางแพ่งและอาญา รวมไปถึงการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ตกันแล้วนะครับ คราวนี้เวลาจะทำอะไรกับใครก็ควรพิจารณาให้ดีกว่าก่อนที่จะทำ จะได้ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาทกันนะครับ



ด้วยความปรารถนาดีจาก งานนิติการ สำนักปลัดเทศบาล

* อ้างอิงจากคำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด โดยศาสตราจารย์ศักดิ์ สอนงชาติ